

Prostor za nalepko
s šifro

Zveza slovenskih slavističnih društev

**DRŽAVNO TEKMOVANJE
V ZNANJU SLOVENSKEGA JEZIKA
ZA VODNIKOVO PRIZNANJE**

**Tekmovalna pola za 1. letnik gimnazije
10. april 2026**

Na liste z nalogami nalepite nalepke s šifro (okvirček desno zgoraj).

Izhodiščna besedila najdete v prilogi. Na prilogo ne pišite rešitev, saj se ta ne bo skenirala in ocenjevalcem ne bo vidna.

Če se zmotite, napačen odgovor prečrtajte in poleg zapišite novega. Odgovori naj bodo pravopisno in slovnično pravilni. Nejasni in nečitljivi odgovori se točkujejo z nič točkami (negativnih točk ni). Pišite s kemičnim svinčnikom ali z nalivnim peresom in ne uporabljajte korekturnih sredstev.

Čas pisanja je 90 minut.

Število možnih točk: 75

Sklop A

1.1 Lažni jezikovni prijatelji v zadrego spravljajo naravne govorce in tujce, ki se učijo katerega od slovanskih jezikov. Poljakinja in Slovakinja sta o tem spregovorili v radijski oddaji Jezikanje.	4 točke
---	----------------

Pojasnite, kaj so *lažni jezikovni prijatelji*. Zakaj spravljajo govorce v zadrego? (Odgovorite v povedih.)

1.2 Odgovorite na vprašanja.	6 točk
-------------------------------------	---------------

Kaj v slovaščini pomeni Slovinsko slovenský slovník? Obkrožite pravilno rešitev.

- a) Slovaško-slovenski slovar
- b) Slovensko-slovaški slovar
- c) Slovaško-slovaški slovar
- č) Slovensko-slovenski slovar
- d) Slovensko-slovanski slovar
- e) Slavonsko-slovenski slovar

Kaj pomeni poljska beseda *sraka*? _____

Zakaj na Poljskem v restavraciji ni priporočljivo naročiti *kupe*? _____

Kaj v slovaščini pomeni *otrok*? _____

Kaj pa pomeni *najlepši chlapec*? _____

Kaj bi dobili, če bi na Slovaškem v restavraciji naročili *jed*? _____

Prostor za nalepko
s šifro

1.3 Obkrožite pravilne možnosti.

4 točke

- Beseda **vampir** izhaja iz:
a) srbščine ali hrvaščine b) cerkvene slovanščine c) ruščine
- Beseda **sladoled** je izvorno:
a) češka b) ruska c) hrvaška
- Beseda **žig** je prišla v slovenščino iz:
a) ruščine b) hrvaščine ali srbščine c) češčine
- Beseda **tundra** je v slovenščino prišla iz:
a) ruščine b) češčine c) poljščine

1.4 Iz katerega jezika izhajajo besede? Dopolnite trditve.

5 točk

- Beseda **dejstvo** izhaja iz _____ in je pozneje dala glagol **udejstvovati se**.
- Beseda **pivo** je prišla v slovenščino iz _____.
- Beseda **tajga** je bila prevzeta iz _____.
- Beseda **smernica** je prevzeta iz _____ in je dala izpeljanki **smernica** in **usmeriti**.
- Beseda **košarka** je prevzeta iz _____ jezika.

1.5 Preberite besedilo. Izpišite besede, prevzete iz slovanskih jezikov, in vsaki pripišite jezik, iz katerega je prevzeta.

6 točk

Na pročelju se je lesketala tabla z velikimi črkami: Tvrdba Novak in sin. Delavci so se zbirali pri vhodu, vsak s svojo malico. Zrak je bil poln vonja po železu in olju, ulice pa so vrvele od prometa.

Na vogalu je stal deček, ki je prodajal časopise. Z drobnim glasom je klical: »Slovenski narod, zadnja številka!«

Mimo je hodil zamišljen, resnoben gospod s črno brado in brki. Za njim se je pripeljal voz, na katerem je sedel poročnik v družbi svojega hlapca. Ko je zagledal gospoda z brado, mu je radostno pomahal. »To je bodoči ravnatelj,« je zašepetal.

PREVZETA BESEDA	JEZIK	PREVZETA BESEDA	JEZIK

Sklop B

Preberite izhodiščno besedilo v prilogi in rešite naloge.

2.1 Preberite povedi: <i>Ko so se hišni računalniki sredi osemdesetih let dvajsetega stoletja razširili, je bil eden prvih reakcijskih vzgibov uporabnikov pisanje programov v slovenščini in njihovo razširjanje med somišljeniki. Tu gre za neposredno zasledovanje naslade nad dejstvom, da lahko stroj govori tudi »moj jezik«.</i>	4 točke
--	----------------

a) Iz povedi izpišite dva različna predloga. Na desno stran napišite, v katerem sklonu je beseda/besedna zveza ob predlogu.

PREDLOG	SKLON BESEDE OB PREDLOGU

b) Iz povedi izpišite dva različna veznika. Dopišite, ali veznik izraža priredno ali podredno razmerje.

VEZNIK	RAZMERJE, KI GA IZRAŽA

2.2 Preberite poved. <i>Njegova dodana vrednost so bile tudi zgodbe, ki niso bile <u>povsem</u> vezane na računalništvo.</i>	4 točke
--	----------------

a) V katero besedno vrsto sodi podčrtana beseda? _____

b) Podčrtani besedi pripišite sopomenko.
_____

c) V katerem sklonu je samostalnik ob predlogu *na*? _____

č) Predlog *na* uporabite v povedi, da bo ob njem samostalnik v mestniku. Novo poved napišite na črto.
_____

Prostor za nalepko
s šifro

2.3 Preberite poved.

Mogoče nas bo to nekaj stalo, pa kaj, saj se tudi pri drugih rečeh ne odločamo vedno za najcenejše, najbolj ekonomične variante, ampak tako, da imamo čim več veselja.

5 točk

a) Razložite pomen podčrtane besedne zveze. Kakšen odnos izraža avtor te povedi s to besedno zvezo?

---

b) Iz povedi izpišite časovni prislov. _____

c) Prislovu pripišite sopomenko. _____

č) Iz povedi izpišite stopnjevana pridevnika. Poimenujte stopnjo pridevnika.

2.4 Besedo temeljito uporabite v smiselni povedi, tako da bo v eni povedi uporabljena kot pridevnik, v drugi kot prislov. Oblika besede naj ostane nespremenjena.

2 točki

Poved s pridevnikom:

Poved s prislovom:

2.5 zadnjega odstavka izhodiščnega besedila izpišite glagol in pridevnik, ki sodita v isto besedno družino.

1 točka

Glagol: _____

Pridevnik: _____

2.6 Podredno zloženo poved spremenite v enostavno s predložno zvezo. Novo poved napišite na črti.

2 točki

Medtem ko so računalniški navdušenci pisali za revijo Joker, so ustvarjali nove besede s področja računalništva.

2.7 Popravite besedni red. Novo poved napišite na črto.	2 točki
--	----------------

Pokazali so nam, kako bi naj bil videti novi računalniški muzej.

Na svojo pisalno mizo je postavil sestrin digitalni izvrsten snemalnik.

Sklop C

3.1 Popravite, kar je treba. Novi povedi pravilno napišite na črti.	5 točk
--	---------------

Ne rabiš tega delat, mi je rekel sošolec.

Nikjer nisem mogel najti tvojo žogo, nimam pojma kam smo jo dali.

3.2 Tvorite smiselno poved, v kateri boste ustrezno uporabili besedo oziroma besedno zvezo.	2 točki
--	----------------

po godu: _____

pogodu: _____

3.3 Vstavite vejice, kjer je treba, in popravite začetnice.	8 točke
--	----------------

Medslovanščina je načrtno ustvarjen jezik ki združuje skupne lastnosti vseh slovanskih jezikov. Ideja je preprosta: slovinci hrvati poljaki čehi slovaki ukrajinci rusi bolgari ... vsi imamo jezike ki izhajajo iz istega skupnega prajezika in so si v marsičem podobni. Medslovanski jezik uporablja tiste oblike ki jih lahko razume čim več ljudi hkrati.

Zanimivo je da se je jezik v zadnjih letih razširil predvsem po spletu. Na youtubeu instagramu in tiktoku ustvarjalci snemajo videe v medslovanščini kjer jih brez podnapisov razumejo gledalci iz več različnih držav.

Prostor za nalepko
s šifro

Jezik se lahko piše z latinico ali cirilico zato ga lahko berejo skoraj vsi Slovani. Ni omejen na eno državo in nima svojih naravnih govorcev. Obstaja zato da povezuje. In ravno internet je idealen prostor za tak jezik: tam se srečujejo ljudje iz različnih držav brez meja brez prevajalcev ali prevajalnikov.

Sklop Č

4.1 S katerim namenom je nastalo izhodiščno besedilo v prilogi? Odgovorite v povedi.	2 točki
---	----------------

4.2 Avtorica članka omeni dve osnovni nalogi ustvarjalcev revije Joker. Zapišite ju. Odgovorite v povedi.	3 točke
--	----------------

4.3 Tvorite besedilo.	10 točk
------------------------------	----------------

Povzemite vsebino izhodiščnega besedila. Pri tem izpostavite:

kaj avtorica ugotavlja o boju za slovenščino na področju računalništva;

kakšno je avtoričino mnenje o rabi jezika na področju računalništva, in to utemeljite s primerom iz besedila.

Razložite misel dr. Hladnika in napišite, ali se strinjate s tem, da ima »v digitalnem svetu slovenščina vsaj še sedem (ali pa celo devet) življenj«. Svoje mnenje utemeljite.

Obseg: najmanj 80 besed

PRILOGA

Ko so hišni računalniki sredi osemdesetih let dvajsetega stoletja našli pot v vsako dnevno sobo, je bil eden prvih reakcijskih vzgibov uporabnikov pisanje programov v slovenščini in njihovo razširjanje med somišljeniki. Tu gre za neposredno zasledovanje naslade nad dejstvom, da lahko stroj govori tudi »moj jezik«. /.../

Leta 1992 je začela izhajati računalniška revija Joker. Zanesenjaški, namenski medij za artikulacijo novega pojava v domačem jeziku. Na prvi pogled le še ena adolescentska zbirka zgodb o igrah in mašinah, ki pa je za svoje ključno poslanstvo in uredniško politiko izbrala tudi skrb za jezik. Dve generaciji gikov sta odrasli med prebiranjem ene bolj sočnih in kreativnih proz devetdesetih. Sneti, Febo in Quattro so osebno odgovorni za kravžljanje naših lingvističnih nevronov s tlačenkami, natlačenkami in drugim sočnim besedotvorjem. /.../

Joker je bil več kot le revija o računalniških igrah. Njegova dodana vrednost so bile tudi zgodbe, ki niso bile povsem vezane na računalništvo. V pisanju so uporabljali široko besedišče od starih in pozabljenih arhaičnih izrazov do najbolj odbitih neologizmov in si ob tem izmislili debel kup novih slovenskih besed ali pa se na skrajno inteligenen način ponorčevali iz obstoječih. Slog, ki je krasil Jokerjevo pisanje, je neponovljiv. /.../

Domislic in jezikovih prevratov ni manjkalo praktično na nobeni strani Jokerja in mnogi so revijo prebirali z užitkom, čeprav jih igre neposredno niso zanimale.

Če si te svobode ne vzamemo, lahko jezikovno ostanemo v prazgodovini, kot so to na nivoju piktogramskega jezika naredili Microsoftovi Windowsi. Mlade generacije sprašujejo, zakaj za shranjevanje datoteke uporabiš nepoveden, abstrakten kvadratega s krogcem – starejšim dobro poznano disketo – ki v njihovo življenje nikdar ni posegla izven tega znakovnega fosila.

To je prazna, pasivna, naučena raba. To ni uporabniška izkušnja, ki omogoča opolnomočenje.

Kot pravi dr. Hladnik: »S slovenščino bomo še dolgo imeli veselje le, če bomo imeli z njo veselje, če ne bomo do nje v obrambnem, zaščitniškem ali sakrosanktnem odnosu, ampak se bomo samozavestno poigravali z njo na vseh področjih življenja: v vsakdanjiku, v literaturi, v znanosti. Mogoče nas bo to nekaj stalo, pa kaj, saj se tudi pri drugih rečeh ne odločamo vedno za najcenejše, najbolj ekonomične variante, ampak tako, da imamo čim več veselja. Svet se spreminja vedno hitreje in dilem, kot je bila ta s strešicami, bo v prihodnosti še veliko. Prav mogoče je, da se nam bo kdaj ponovno zazdelo, da slovenščini bije zadnja ura. /.../ Ampak mi vemo: v tem pisnem in igrivem digitalnem svetu ima slovenščina vsaj še sedem (ali pa celo devet) življenj.«

Gaja Zornada: Boj za slovenscino in izraz aktivne uporabniške izkušnje. (Odlomek)

V: Jezikovna samozavest – obstoj in razvoj materinščine je odvisen od nas samih. Sazu, 14. junij 2019. Ljubljana, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2021.